MOVING FORWARD TOGETHER

INTERNATIONAL RENAISSANCE FOUNDATION

ATLAS NETWORK

INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH AND POLICY CONSULTING

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні

Період моніторингу:
з 16 жовтня по 30 листопада 2023 року

Випуск № 83
Грудень 2023

Шановні читачі!

Перед Вами черговий випуск Інформаційного бюлетеня «Моніторинг сприяння торгівлі в Україні», продукт Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, який публікується за підтримки Європейського союзу, МФ "Відродження" та ATLAS Network у рамках проекту "Підтримка громадської ініціативи "За чесну та прозору митницю". Ми прагнемо надати Вам найсвіжішу та найбільш актуальну інформацію стосовно стану реалізації митної реформи та впровадження заходів сприяння міжнародній торгівлі в Україні. Тому для нас дуже важлива Ваша думка, відгуки та побажання щодо комунікаційних зв'язків та методів надання інформації на адресу: customs@ier.kyiv.ua

Зміст

Нормативно-правові акти, що набрали чинності..... 4

Внесено зміни до переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік..... 4

Уряд встановив граничні строки розрахунків при експорті окремих видів сільгосппродукції..... 4

Між Україною та ЄС запроваджено Альтернативні правила походження товарів..... 5

Уряд затвердив порядок подання інформації для підготовки повідомлень, та запитів у рамках СОТ..... 6

Уряд збільшив граничну чисельність працівників центрального апарату Держмитслужби 7

Проекти нормативно-правових актів..... 8

Пропонується запровадити механізми, які мінімізують можливості для зловживань при експорті аграрної продукції та ухиляння від оподаткування..... 8

Новини..... 9

З 01 грудня 2023 року набули чинності зміни до правил ввезення та обліку гуманітарної допомоги..... 9

Десять нових підприємств отримали сертифікати про статус АЕО..... 10

Держмитслужба узгодила з DG TAXUD відтермінування переходу на застосування NCTS Фаза 5..... 11

Внесено зміни до переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік

Постанова Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2023 року № 1133 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2022 р. № 1466»

Уряд вчергове вніс зміни до переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік.

Зокрема, виключений перелік товарів, експорт яких підлягав ліцензуванню при поставках до Республіки Болгарія, Румунії, Словацької Республіки, Угорщини та Республіки Польща .

Крім цього, постанову доповнено додатком 7 із переліком аграрної продукції, експорт якої підлягає ліцензуванню. До нього включили пшеницю, жито ячмінь, овес, кукурудзу, соєві боби, насіння ріпаку, насіння соняшнику, олію соєву, ріпакову та соняшникову, а також макуху.

Запровадження ліцензування експорту на окрему аграрну продукцію може бути пов’язано з ситуацією на ринку, а також комплексом заходів уряду із забезпечення повернення валютної виручки в країну від експорту зазначеної продукції.

Джерело: http://surl.li/obwuv

Уряд встановив граничні строки розрахунків при експорті окремих видів сільгосппродукції

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 9 листопада № 1017 «Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2019 р. № 76»

Уряд вніс зміни у власне розпорядження, яким було затверджено перелік товарів та (або) галузей економіки, для яких Національний банк України (НБУ) має право встановлювати винятки та (або) особливості запровадження заходу захисту, передбаченого абзацом першим частини першої статті 13 Закону України «Про валюту і валютні операції». Мова йде про право НБУ встановлювати граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, а також встановлювати винятки та (або) особливості запровадження цього заходу захисту для окремих товарів та (або) галузей економіки за поданням Кабінету Міністрів України.

Уряд доповнив перелік товарів та (або) галузей економіки, для яких НБУ має право встановлювати граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів продукцією, що класифікуються за кодами згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД) 8410 90 00 00, 8504 21 00 00, 8504 22 10 00, 8504 23 00 00, 8504 31 21 00, 8504 31 29 00, 8504 31 80 00, 8504 34 00 00, 8504 40 30 00, 8504 40 90 00, 8532 29 00 00, 8535 30 90 00, 8535 40 00 00, 8535 90 00 00, 8537 10 10 00, 8537 10 98 90, 8537 20 91 00, 8537 20 99 00, 8544 60 90 90 (електричні машини, обладнання та їхні частини; апаратура для запису або відтворення звуку, телевізійна апаратура для запису та відтворення зображення і звуку, їхні частини та прилад-

дя), імпорт яких здійснюється замовниками, які провадять господарську діяльність у сфері забезпечення виробництва, передачі, розподілу, постачання електричної енергії в рамках виконання договорів про закупівлю товарів, робіт і послуг, укладених у рамках публічних закупівель відповідно до чинного законодавства.

Крім цього, уряд визначив, що операції з експорту таких товарів, як пшениця, жито, ячмінь, овес, кукурудза, соєві боби, насіння ріпаку, насіння соняшнику, соєвої, соняшникової та ріпакової олії і макухи (коди згідно з УКТ ЗЕД:1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1201, 1205, 1206 00,1507, 1512, 1514, 2306) вважаються такими, що потребують встановлення граничних строків розрахунків у 90 календарних днів.

Держмитслужбі доручено надавати банкам та НБУ наявну в неї інформацію про митне оформлення операцій з експорту та імпорту відповідних товарів, включаючи інформацію про експортера/імпортера, його контрагента-нерезидента, країну походження товару та код товару згідно з УКТ ЗЕД.

Джерело: http://surl.li/obwub

Між Україною та ЄС запроваджено Альтернативні правила походження товарів

Постанова Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2023 року № 1184 «Про затвердження концепції «походження товарів» і методів адміністративного співробітництва відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншого боку»

Уряд затвердив концепцію «походження товарів і методів адміністративного співробітництва

відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка вже застосовується з 1 грудня 2023 року. Також було схвалено проєкт відповідного рішення Підкомітету Україна - ЄС із питань митного співробітництва та уповноважено заступника Голови Держмитслужби В. Суворова на підписання зазначеного рішення.

Таким чином, із 01 грудня 2023 року на двосторонньому рівні між Україною та ЄС запроваджено Альтернативні правила походження товарів. Зазначені правила містять окремі нововведення і відмінності в порівнянні з чинною до цього редакцією правил походження Регіональної конвенції про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження, зокрема:

⇒ правила походження доповнено термінами «взаємозамінні товари», «максимальний вміст матеріалів, походженням із третіх країн», «групи» та «позиції» Гармонізованої системи опису та кодування товарів;

⇒ оновлено перелік товарів, повністю отриманих у країнах-учасницях Конвенції;

⇒ правило «толерантності» ґрунтується на двох критеріях: за вагою до сільськогосподарських товарів товарних груп 2, 4-24 УКТЗЕД, за винятком рибної продукції товарної групи 16 УКТЗЕД; за вартістю до промислових товарів;

⇒ передбачено використання тільки двох документів для підтвердження походження - це сертифікат EUR.1 та декларація про походження, замість чотирьох (виключено документи EUR-MED), що спростить процедуру підтвердження походження;

⇒ термін дії документів про походження з 4-х місяців збільшено до 10-ти місяців;

⇒ уточнено перелік документів, необхідних для підтвердження походження матеріалів/сировини, які використовуються у виробництві готового товару, зокрема це декларація постачальника та довгострокова декларація постачальника;

⇒ передбачена можливість подрібнення партій товарів у країні транзиту в разі, якщо товари знаходяться під митним контролем;

⇒ декларація про походження може бути складена ретроспективно протягом двох років після експорту;

⇒ спрощено механізм надання статусу уповноваженого (схваленого) експортера (такий статус може бути отримано будь-яким експортером, незалежно від кількості партій товарів);

⇒ обмін зразками відбитків печаток між митними адміністраціями країн-учасниць Конвенції та номерами авторизації уповноважених (схвалених) експортерів (у правилах походження Конвенції обмін здійснюється через Європейську Комісію).

Товари користуються тарифними преференціями зі сплати мита та набувають преференційного походження з України або ЄС за умови подання одного з таких документів, що підтверджують походження:

⇒ сертифікат із перевезення товару EUR.1, який повинен містити в графі 7 напис англійською мовою «ПЕРЕХІДНІ ПРАВИЛА» (видається митними органами України або ЄС);

⇒ або декларація походження, яка складається за формою, наведеною в Додатку III до Альтернативних правил, уповноваженим (схваленим) експортером ЄС або України шляхом штампування, машинописного чи поліграфічного друкування на інвойсі, повідомленні про доставку чи іншому комерційному документі, незалежно від фактурної вартості партії товару або будь-яким експортером, якщо сукупна фактурна вартість партії товару не перевищує 6000 євро.

Відповідні зміни чинні на двосторонньому рівні між Україною та ЄС і сприятимуть спрощенню процедур у взаємній торгівлі.

Джерела: https://cutt.ly/lwAgWen3
https://cutt.ly/iwAgWbrN

НОРМАТИВНО - ПРАВОВІ АКТИ, ЩО НАБРАЛИ ЧИННОСТІ

Уряд затвердив порядок подання інформації для підготовки повідомлень та запитів у рамках СОТ

Постанова Кабінету Міністрів України від 10 листопада 2023 року № 1180 «Про затвердження Порядку подання інформації для підготовки повідомлень, відповідей та запитів відповідно до вимог угод Світової організації торгівлі»

У межах виконання зобов'язань у рамках членства України у Світовій організації торгівлі (СОТ) уряд затвердив Порядок подання інформації для підготовки повідомлень, відповідей та запитів відповідно до вимог угод СОТ. Мінекономіки забезпечує відповідну взаємодію з центральними органами виконавчої влади щодо підготовки повідомлень, відповідей та запитів відповідно до вимог угод СОТ та інформування Секретаріату СОТ та країн-членів СОТ.

Цей Порядок визначає процедуру взаємодії та подання органами виконавчої влади інформації для підготовки повідомлень України, відповідей на обґрунтовані запити від членів СОТ щодо поданих Україною відомостей про заходи торговельної політики та підготовки обґрунтованих запитів до членів СОТ відповідно до вимог багатосторонніх торговельних угод у рамках СОТ. Мінекономіки надає роз'яснення щодо застосування цього Порядку.

Джерело: http://surl.li/obwtw

Уряд збільшив граничну чисельність працівників центрального апарату Держмитслужби

Постанова Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2023 року «Про внесення зміни в додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2014 р. № 85»

Відповідною постановою уряд збільшив граничну чисельність працівників центрального апарату Держмитслужби України на 200 осіб - до 771 особи - й одночасно зменшив граничну штатну чисельність територіальних органів Держмитслужби з 10737 до 10537 осіб. Фактично відбувся перерозподіл штатної чисельності між територіальними органами і центральним апаратом Держмитслужби.

Джерело: https://cutt.ly/7wAgQQaE

Пропонується запровадити механізми, які мінімізують можливості для зловживань при експорті аграрної продукції та ухиляння від оподаткування

Проєкт Закону України реєстр. номер 10169-2 від 6 листопада 2023 року «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо вдосконалення здійснення зовнішньоекономічних операцій з експорту деяких товарів»

Дата реєстрації: 6 листопада 2023 року

Суб'єкт ініціативи: Народний депутат України

Проєкт Закону України оеєстр. Номер 10168-2 від 6 листопада 2023 року «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення здійснення зовнішньоекономічних операцій з експорту деяких товарів»

Дата реєстрації: 6 листопада 2023 року

Суб'єкт ініціативи: Народний депутат України

Наведені проєкти законів вносять зміни до Митного та Податкового кодексів України і є взаємопов'язаними. Вони спрямовані на мінімізацію поширених схем ухиляння від оподаткування під час здійснення платниками операцій із вивезення за межі митної території України зернових та олійних культур.

Законопроєктами пропонується запровадити механізми, які мінімізують можливості для зловживань при експорті аграрної продукції та ухиляння від оподаткування.

Зокрема, пропонується, що в разі експорту зернових та олійних культур (товарні позиції 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1201, 1205, 1206, 1507, 1512, 1514, 2306 згідно з УКТ ЗЕД), митне оформлення таких товарів здійснюється на підставі окремої періодичної, спрощеної митної декларації або митної декларації, заповненої у звичайному порядку, до якої декларантом обов'язково вноситься інформація про реквізити відповідної податкової накладної, зареєстрованої в Єдиному реєстрі податкових накладних. Така митна декларація повинна містити інформацію лише щодо товарів, включених до зазначених товарних позицій, та реквізити однієї відповідної податкової накладної. Після початку митного оформлення таких товарів на підставі митної декларації дані таких митних декларацій не підлягають коригуванню. У разі поміщення в митний режим експорту зазначених товарів митна вартість таких товарів не може бути нижче ніж середній показник міжнародних біржових котирувань, що склалися на такі товари на кожний 10-й календарний день місяця.

Передбачено додаткові підстави для відмови в митному оформленні в разі експорту зазначених товарів, зокрема:

1) відсутність факту реєстрації податкової накладної, реквізити якої вказані в митній декларації, у Єдиному реєстрі податкових накладних;

2) із дати реєстрації податкової накладної в Єдиному реєстрі податкових накладних минуло 30 днів;

3) договірна (контрактна) вартість товарів, що експортуються, є нижчою ніж середній показник міжнародних біржових котирувань, що склалися на такі товари на кожний 10-й календарний день місяця; 4) фактурна вартість товарів у митній декларації, розрахована в гривнях, перевищує обсяг постачання, зазначений у відповідній податковій накладній за кожним кодом УКТ ЗЕД;

5) невідповідність коду за УКТ ЗЕД товарів, кількості, податкового номера платника в митній декларації кількості товарів, зазначених у відповідній податковій накладній;

6) зазначення в митній декларації номера та дати податкової накладної, реквізити якої зазначені в іншій митній декларації.

Митний орган на наступний день після завершення митного оформлення експорту зазначених товарів передаватиме до Державної податкової служби інформацію з оформлених митних декларацій з експорту вказаних товарів.

Також пропонується скасувати можливість використання режиму експортного забезпечення при експорті зазначених товарів та дозволити експорт наведеної продукції виключно платникам ПДВ (через шість місяців після набрання чинності відповідними змінами).

Комплекс наведених змін спрямований на мінімізацію можливості ухиляння від оподаткування при експорті олійних та зернових культур та покликаний ускладнити відповідні процедури.

Джерела: http://surl.li/obwvj
http://surl.li/obwvo

Десять нових підприємств отримали сертифікати про статус АЕО

1 грудня 2023 року в Держмитслужбі представникам підприємств, які отримали статус Авторизованого економічного оператора (АЕО), вручили відповідні сертифікати.

АЕО – це особливий статус, який засвідчує високий ступінь довіри митниці до суб'єкта господарювання та надає йому можливість користуватися перевагами та спрощеннями при митному оформленні, як, наприклад, зниження рівня ризику щодо переміщуваних товарів; першочерговість виконання митних формальностей; випуск товарів за місцезнаходженням підприємства; спрощена процедура декларування тощо.

Визнання статусу АЕО українських компаній митними органами інших країн, зокрема ЄС (після укладання відповідних двосторонніх договорів про взаємне визнання), означатиме, що, наприклад, країни ЄС у такому випадку мають довіряти українським АЕО компаніям як і європейським компаніям, а, відповідно, обсяг заходів контролю щодо товарів, які ввозяться українськими АЕО до ЄС, зменшиться.

1. Сертифікати про статус АЕО отримали такі компанії:

1. ТОВ «Фуджікура аутомотів Україна Львів»,
2. ТОВ «Schreder»,
3. ТОВ «Видавничий дім “Укрпол»,
4. МП «Рокада»,
5. ТОВ «Скляний альянс»,
6. ТОВ «Пластікс- Україна»,
7. ПАТ «Одескабель»,
8. ПВТП «ДЖІ-ЕН-ЕЛ»,
9. ПАТ «Іллічівськзовніштранс»,
10. ТОВ «Рехау».

Станом на 1 грудня 2023 року статус АЕО усього отримали 18 підприємств.

Детальніше про статус АЕО за посиланням.

Джерело: http://surl.li/obwwi

З 01 грудня 2023 року набули чинності зміни до правил ввезення та обліку гуманітарної допомоги

Відповідно до змін, що відбулися в законодавстві України з питань гуманітарної допомоги, із 1 грудня 2023 року розширено перелік осіб, які можуть бути отримувачами та набувачами гуманітарної допомоги, та закріплюється на законодавчому рівні право Кабінету Міністрів України встановлювати спрощений порядок визнання товарів гуманітарною допомогою за декларативним принципом у період дії воєнного стану.

Відповідні зміни стосуються саме питань визнання товарів гуманітарною допомогою, їх обліку, звітування отримувачів, а також розподілу і контролю за цільовим використанням гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. При цьому, механізм пропуску митними органами гуманітарної допомоги через митний кордон України принципово не змінюється.

Особливістю декларування митному органу товарів гуманітарної допомоги є зазначення в декларації номера отримувача в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги та унікального коду гуманітарної допомоги, наданого автоматизованою системою реєстрації гуманітарної допомоги.

Водночас, згідно зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2023 р. № 1216, до 1 квітня 2024 р. встановлено перехідний період для пропуску через митний кордон України гуманітарної допомоги, що здійснюється відповідно до Порядку, протягом якого пропуск через митний кордон України гуманітарної допомоги може здійснюватися також за місцем перетину митного кордону України шляхом подання в паперовому вигляді декларації про товари, що визнаються гуманітарною допомогою, заповненою особою, що перевозить відповідний товар, за відповідною формою, без зазначення унікального коду гуманітарної допомоги, який надається автоматизованою системою реєстрації гуманітарної допомоги. Отримувач гуманітарної допомоги, ввезеної без використання автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги, до 31 березня 2024 р. завантажує до зазначеної системи копію паперового звіту про розподіл та використання гуманітарної допомоги.

Отже, із 01.12.2023 до 01.04.2024 дозволяється декларування та пропуск на митну територію України товарів без використання автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги. При цьому надання отримувачами гуманітарної допомоги звітності до автоматизованої системи Мінсоцполітики є обов’язковим.

Джерело: http://surl.li/mmqsy

Десять Держмитслужба узгодила з DG TAXUD відтермінування переходу на застосування NCTS Фаза 5

З огляду на висловлені занепокоєння бізнесу щодо переходу на застосування режиму спільного транзиту (NCTS) Фаза 5 із 1 грудня 2023 року, обумовлені тим, що необхідний додатковий час на тестування брокерського програмного забезпечення та підготовку самих компаній до нових підходів, Держмитслужба узгодила з Генеральним директоратом із питань оподаткування та митного союзу Європейської Комісії (DG TAXUD) відтермінування переходу на застосування NCTS Фаза 5 не пізніше 1 травня 2024 року, з урахуванням готовності нового Порталу трейдера та/або брокерського програмного забезпечення до повноцінної взаємодії відповідно до вимог NCTS Фаза 5.

Перенесення дати запуску NCTS Фаза 5 надасть розробникам брокерського програмного забезпечення додатковий час для тестування своїх систем у частині обміну повідомленнями з новим програмним забезпеченням NCTS Фаза 5 Держмитслужби.

З метою мінімізації ризиків переходу бізнесу на застосування NCTS Фаза 5 Держмитслужбою був підписаний контракт на розробку Порталу трейдера, який буде альтернативним брокерському програмному забезпеченню IT-рішенням для подачі декларацій у NCTS Фаза 5.

Очікується, що новий Портал трейдера буде доступним для бізнесу наприкінці I кварталу 2024 року.

Нагадаємо, що Україна успішно завершила всі етапи тестування системи NCTS Фаза 5, визначені DG TAXUD у рамках Conformance Testing (тестування на відповідність вимогам). Проходження Conformance Testing підтвердило працездатність розгорнутої в Держмитслужбі системи та можливість взаємодіяти з іншими країнами-учасницями Конвенції про процедуру спільного транзиту в рамках NCTS Фаза 5.

Джерело: http://surl.li/obwwn

“Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” є продовженням випусків Щомісячного моніторингу сприяння торгівлі в Україні, який готувався Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій у рамках проекту “Діалог зі сприяння торгівлі”, за фінансової підтримки Європейського Союзу та співфінансування Міжнародного фонду “Відродження”.

Запропонований інформаційний бюлетень є продовженням попереднього і публікується в рамках проєкту **“Підтримка громадської Ініціативи “За чесну та прозору митницю”**, який реалізується за підтримки Європейського союзу, Міжнародного фонду “Відродження” та ATLAS Network і є моніторингом реалізації митної реформи та заходів зі сприяння міжнародній торгівлі.

Публікація складається з трьох частин:

- нормативно-правові акти, що набрали чинності
- проекти нормативно-правових актів
- новини

Ми розуміємо, що малому та середньому бізнесу не вистачає часу на проведення аналізу нового законодавства або можливих нормативних новацій. Також, значна кількість таких актів складна для розуміння пересічної людини. “Моніторинг сприяння торгівлі в Україні” покликаний привернути увагу до цікавих подій, нововведень законодавства України, що стосуються сфери спрощення процедур торгівлі і можуть безпосередньо впливати на суб’єкти зовнішньоекономічної діяльності. Також у цих публікаціях ми будемо робити аналіз проектів нормативних актів із цієї тематики.

Інститут економічних досліджень та політичних консультацій (ІЕД) - міжнародно визнаний незалежний український аналітичний центр, заснований у 1999 році.

ІЕД займається аналізом проблем економічного розвитку, міжнародної торгівлі та ділового клімату (зокрема в секторі МСП), бере участь у розробці документів політики національного та регіонального рівня.

ІЕД регулярно випускає власний макроекономічний прогноз для України та бере участь у розробці консенсус-прогнозу Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Команда соціологів ІЕД проводить регулярні опитування підприємств та експертів із метою оцінки ділового клімату та очікувань українського бізнесу. ІЕД успішно поєднує свою аналітичну діяльність з адвокацією змін та участю в громадському житті України. ІЕД співпрацює з центральними та місцевими органами влади, вітчизняними та закордонними аналітичними центрами, організаціями громадянського суспільства.

Робота ІЕД фінансується за рахунок грантів, благодійних внесків та коштів технічної допомоги.

Застереження

Моніторинг сприяння торгівлі в Україні підготовлений ІЕД і має виключно інформаційний характер. Хоча ми доклали щонайбільших зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-якої частини цієї публікації. У разі використання обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.

Матеріал відображає позицію авторів і не обов’язково збігається з позицією Європейського Союзу, Міжнародного фонду “Відродження”, ATLAS Network та (або) Інституту економічних досліджень та політичних консультацій.